

Tomasz Słapczyński

Uniwersytet Jagielloński

ORCID: 0000-0002-9636-1673

Analiza skuteczności procedury wykonywania europejskiego nakazu aresztowania

Europejski nakaz aresztowania

Europejski nakaz aresztowania jest efektem procesu integracyjnego Unii Europejskiej¹, w ramach trzeciego filaru. To pierwotne źródło decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z 13.06.2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między Państwami Członkowskimi UE² oraz decyzji ramowej 2002/584, znajdującej się w traktacie amsterdamskim z 1997 r.

Analizując kwestię skuteczności ENA należy przybliżyć decyzję ramową Rady 2002/584. Jest ona instrumentem, który zapoczątkował zasadę wzajemnego uznawania w dziedzinie prawa karnego. Instrument ten oparty jest na zasadzie zaufania w stosunkach pomiędzy państwami członkowskimi UE. Należy podkreślić, iż decyzja owa zapoczątkowała stosowanie ENA, który jest znacznie prostszy od procedury ekstradycji.

Jednym z przełomowych wyroków, który wpłynął na praktykę stosowania decyzji ramowej z 2002 roku był wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 26 lutego 2013 r. z wniosku państwa członkowskiego o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym. Głównym zagadnieniem skargi była wykładnia decyzji ramowej Rady 2002/584 WSiSW³, w wersji znowelizowanej, w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi.

Szczególnie chodziło o wykładnię art. 4a ust. 1 ww. decyzji ramowej w brzmieniu zmienionym decyzją ramową Rady 2009/299⁴. Głównym proble-

¹ Dalej: UE.

² Dz.Urz. WE L 190 z 18.7.2002 r. ze zm.

³ Rada ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych UE, decyzja z dnia 13 czerwca 2002 r. <https://www.consilium.europa.eu/pl/council-eu/configurations/jha/> (data dostępu: 10.12.2019).

⁴ Decyzja Ramowa Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=celex%3A32009F0299> (data dostępu: 10.12.2019).

mem wynikającym z powyższego przepisu było uwzględnienie praw procesowych osób, wobec których toczy się postępowanie karne oraz usprawnienie stosowania zasady wzajemnego uznawania orzeczeń wydanych pod nieobecność osoby na rozprawie. Jak słusznie zauważył R. Stefanicki, problem wykonywania kar orzeczonych zaocznie nie może być postrzegany oddzielnie od poszanowania Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (Karty), która ma moc obowiązującą traktatu. W związku z powyższym zwrócono się do Trybunału Sprawiedliwości (TS) o doprecyzowanie art. 53 Karty. Zgodnie z jego brzmieniem „żadne z postanowień niniejszej Karty nie będzie interpretowane jako ograniczające lub naruszające prawa człowieka i podstawowe wolności, uznane, we właściwych obszarach zastosowania, przez prawo Unii i prawo międzynarodowe oraz konwencje międzynarodowe, których Unia lub wszystkie państwa członkowskie są stronami, w szczególności przez Europejską Konwencję Praw Człowieka, oraz konstytucje państw członkowskich”⁵.

Z punktu widzenia praw podmiotowych jednostki, procedura ENA może także budzić pewne wątpliwości. Jak podkreśla A. Gajda, ważną kwestią jest sprecyzowanie charakteru prawnego decyzji ramowych. Trybunał Sprawiedliwości (dalej: TS, TSUE, Trybunał) dokonał wykładni art. 34 ust. 2 lit b) TUE⁶, który stanowi, że decyzje ramowe nie mogą wywoływać skutku bezpośredniego, czyli przyznawać uprawnień i nakładać obowiązków bezpośrednio na jednostki. Trybunał podkreślił, że decyzje ramowe wydawane są w celu zbliżenia ustawodawstw i przepisów wykonawczych państw członkowskich w dziedzinach objętych zakresem zastosowania TWE (Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską (TWE) opublikowanego w Dz. Urz. UE 2006 C 321E⁷.

Institucja nakazu jest próbą stworzenia ogólnoeuropejskiego obszaru wolności, sprawiedliwości i bezpieczeństwa. Poszerzenie współpracy międzynarodowej w sprawach karnych nastąpiło na szczycie Rady Europejskiej w Tampere w dniach 15–16.10.1999 r. Zainicjowano wówczas potrzebę wspólnych działań, zmierzających do osiągnięcia kompatybilności systemów prawnych państw członkowskich, które dążą do tego, by UE przeciwdziałała zagrożeniom wolności i prawa. Punkt 35 konkluzji szczytu Rady Europejskiej w Tampere stanowi, iż „formalna procedura ekstradycyjna między państwami członkowskimi powinna zostać zniesiona wobec osób skazanych i uchylających się przed wymiarem sprawiedliwości i zastąpiona rutynowym przekazaniem takich osób. W stosunku do niektórych przypadków ekstradycji należy rozważyć możliwość funkcjonowania tzw. szybkiej ścieżki procedu-

⁵ R. Stefanicki, *Europejski nakaz aresztowania w świetle ostatniego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości UE*, „Prokuratura i Prawo” 2015, nr 5, s. 25.

⁶ Traktat o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej opublikowanego w Dz. Urz. UE 2016 C 202

⁷ A. Gajda, *Europejski nakaz aresztowania a ochrona praw jednostki*, „EPS” 2007, nr 7, s. 22–29.

ralnej, zapewniając – oczywiście – obowiązywanie zasady uczciwego procesu”. Sens europejskiego nakazu aresztowania opierać się ma na zasadzie wzajemnego uznawania⁸.

Europejski nakaz aresztowania wydany przez organ sądowy państwa członkowskiego jest ważny na całym terytorium Unii Europejskiej (a także w niektórych państwach nienależących do Unii Europejskiej)⁹. Początki jego stosowania datuje się na 1 stycznia 2004 r. Zastąpił on procedurę ekstradycji, która wcześniej była stosowana przez państwa zrzeszone w Unii. Wydawany jest przez organ sądowy jednego z państw członkowskich i zawiera wniosek o aresztowanie danej osoby w innym państwie członkowskim i przekazanie tej osoby do państwa, które z wnioskiem wystąpiło, w celu ścigania lub wykonania wyroku pozbawienia wolności lub zastosowania środka zabezpieczającego, polegającego na pozbawieniu wolności. Mechanizm instrumentu ENA opiera się na zasadzie wzajemnego uznawania orzeczeń sądowych, stosowany jest we wszystkich państwach członkowskich UE i przyjmuje za podstawę zasadę bezpośredniego kontaktu między organami sądowymi. Organy korzystające z nakazu zobowiązane są do poszanowania praw procesowych podejrzanych i oskarżonych, czyli prawa do informacji, do adwokata, do tłumacza itp.¹⁰

Ważną kwestią wydaje się rozróżnienie ENA od procedury ekstradycji. Koncepcją ENA było niejako zastąpienie ekstradycji w relacjach między państwami członkowskimi UE. Należy jednak pamiętać, że procedura ekstradycji nie została całkowicie wyeliminowana z terytorium UE, wynika to z zastrzeżeń do decyzji ramowej o ENA, złożonych między innymi przez Włochy, Francję czy Austrię¹¹ (na podstawie art. 32)¹². Ponadto, jak podkreśla

⁸ A. Sakowicz (red.), K.T. Boratyńska, P. Czarnecki, A. Górski, M. Królikowski, M. Warchoń, A. Ważny, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2016, komentarz do art. 607a k.p.k.

⁹ Dnia 1 listopada 2019 r. weszła w życie umowa pomiędzy Unią Europejską a Republiką Islandii i Królestwem Norwegii w kwestii procedury przekazywania osób pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej a wymienionymi państwami. Umowa wypełnia przepisy decyzji ramowej 2002/584/WSiSW (Rada ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych UE (WSiSW), <https://www.consilium.europa.eu/pl/council-eu/configurations/jha/>) w sprawie europejskiego nakazu aresztowania oraz procedury wydawania osób między Państwami Członkowskimi. Analogicznie jak w przypadku decyzji ramowej, umowa o przekazywaniu osób opiera się na zasadzie wzajemnego zaufaniu, uznawania i bezpośrednim kontakcie między organami sądowymi. Umowa weszła w życie 1 listopada 2019 r., Szerzej na ten temat: R. Bujalski, *Ścigany nie ukryje się przed ENA w Norwegii i Islandii*, LEX/el. 2019, <https://sip.lex.pl/#/publication/470124660/> (data dostępu: 10.12.2019).

¹⁰ https://e-justice.europa.eu/content_european_arrest_warrant-90-pl. (data dostępu: 10.12.2019).

¹¹ Decyzja ramowa Rady Unii Europejskiej 2002/584/WSiSW z 13.06.2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi, Dz.Urz. WE z 2002 r., L 190, s. 1.

¹² Włochy, Austria i Francja ograniczyły procedury stosowania ENA w zależności od tego, kiedy popełniono czyn zabroniony.

A. Lach, Luksemburg, Słowenia i Czechy złożyły niezgodne z decyzją ramową oświadczenia na temat czasowego ograniczenia stosowania przepisów o ENA, co rodzi problemy skuteczności funkcjonowania ENA, także w przypadku stosowania zasady wzajemności przez inne państwa¹³.

Zgodnie z art. 607a Kodeksu postępowania karnego (dalej k.p.k.), w przypadku podejrzenia, iż osoba ścigana za przestępstwo podlegające jurysdykcji polskich sądów karnych może przebywać na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, właściwy miejscowo sąd okręgowy na wniosek prokuratora, a w postępowaniu sądowym oraz wykonawczym z urzędu lub na wniosek właściwego sądu rejonowego, może wydać europejski nakaz aresztowania. Oznacza to w praktyce, że ENA może zostać wydany w stosunku do każdej osoby, która dokona czynu zabronionego, obojętnie czy będzie to przestępstwo powszechne, wykroczenie powszechne, przestępstwo skarbowe, czy wykroczenie skarbowe¹⁴. Przepis implementuje art. 6 ust. 1 decyzji ramowej w sprawie europejskiego nakazu aresztowania. Do przesłanek wydania takiego nakazu należą¹⁵: ściganie za przestępstwo podlegające jurysdykcji polskich sądów karnych, istnienie podejrzenia, że osoba ta może przebywać na terytorium państwa członkowskiego UE.

Jurysdykcję polskich sądów określają przepisy art. 109–113 Kodeksu karnego¹⁶, w związku z art. 5 k.k. Podejrzenie przebywania na terytorium innego państwa członkowskiego wymaga uzasadnienia w przypadku chęci złożenia wniosku o ENA. Nakaz może zostać wydany już na etapie postępowania przygotowawczego, sądowego, a także postępowania wykonawczego. Większość wniosków o wydanie ENA w Polsce dotyczy fazy postępowania wykonawczego. Co ważne, nakaz jest instrumentem służącym głównie do poszukiwania osób już skazanych¹⁷. Wniosek prokuratora, na etapie postępowania przygotowawczego lub sądu rejonowego, na etapie postępowania sądowego lub wykonawczego, nie powoduje obowiązku wydania nakazu przez sąd. Sąd powinien każdorazowo dokonać oceny zasadności wydania nakazu w oparciu o podstawy pozytywne, wskazane w art. 607a k.p.k., jak również negatywne, wskazane art. 607b k.p.k. Na skutek rozwoju orzecznictwa panuje pogląd, że właściwość sądu do wydania nakazu w postępowaniu

¹³ A. Lach, *Problemy funkcjonowania europejskiego nakazu aresztowania*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2006, nr 11, s. 23–28.

¹⁴ K. Fraćkowiak, *Wypadek mniejszej wagi w prawie karnym skarbowym*, „Studia Prawno-ustrojowe” 2019, nr 44, s. 75.

¹⁵ S. Buczma, M. Hara, R. Kierzyńska, P. Kołodziejcki, A. Milewski, T. Ostropolski, *Komentarz do przepisów K.P.K. regulujących wystąpienie do państwa członkowskiego Unii Europejskiej o przekazanie osoby ściganej na podstawie europejskiego nakazu aresztowania; Postępowanie w sprawach karnych ze stosunków międzynarodowych*, Warszawa 2016, do art. 607a k.p.k.

¹⁶ Dalej zwany k.k.

¹⁷ *Praktyka stosowania europejskiego nakazu aresztowania w Polsce jako państwie wydającym Raport krajowy, maj 2018 r.*, opracowanie: Helsińska fundacja Praw Człowieka, http://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2018/07/ENA_PL.pdf, (data dostępu: 10.12.2019).

przygotowawczym określana jest na gruncie art. 31 i 32 k.k., według miejsca popełnienia przestępstwa, nie zaś według miejsca prowadzenia postępowania przygotowawczego¹⁸. W postępowaniu sądowym właściwy do wydania nakazu jest sąd okręgowy, przed którym toczy się postępowanie lub w okręgu, w którym znajduje się sąd rejonowy, który wydał nakaz. Natomiast w postępowaniu wykonawczym właściwy do wydania nakazu jest sąd okręgowy, w którego okręgu zapadł wyrok podlegający wykonaniu. Nakaz wydany jest na posiedzeniu, w którym, stosownie do art. 96 § 2 k.k., strony mogą wziąć udział, jeżeli się stawia. Sąd okręgowy wydający nakaz powinien dążyć do objęcia nim wszystkich spraw, w których oskarżony lub skazany jest poszukiwany. Sprawy w toku, które dotyczą tego samego oskarżonego, przewodniczący wydziału powinien skierować łącznie do rozpoznania na posiedzeniu w przedmiocie wydania nakazu. Postanowienie w przedmiocie wydania nakazu nie jest zaskarżalne. Zażalenie nie służy także na postanowienie w przedmiocie wniosku o uchylenie nakazu. Możliwość wydania nakazu nie obejmuje sytuacji, w których osobą poszukiwaną jest nieletni¹⁹, w sytuacji, o której mowa w art. 16 § 2 Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich (dalej: PostNielU)²⁰, ani wobec którego wymierzono karę na mocy art. 94 PostNielU. Zgodnie z wyrokiem TSUE osoba nieletnia w świetle prawa innego kraju i tam przebywająca powinna być wydana do Polski, jeśli tu została skazana jako dorosły. Zgodnie z art. 3 pkt 3 decyzji ramowej w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi, sąd wykonujący europejski nakaz aresztowania odmawia wydania zgody na przekazanie skazanego czy oskarżonego do innego państwa, jeśli zgodnie z jego prawem krajowym przeszkodą jest wiek sprawcy²¹. Dodatkowo, Sąd Najwyższy w uchwale o sygn. akt I KZP 21/06 sprzeciwił się przekazywaniu nieletniego sprawcy do państwa, w którym popełnił przestępstwo, jeśli nie odpowiadałby on przed sądem jako dorosły²².

¹⁸ Szerzej: M. Gabriel-Węglowski, *Właściwość miejscowa sądu do wydania europejskiego nakazu aresztowania*, <https://sip.lex.pl/#!/publication/419640813> (data dostępu: 10.12.2019), w tym przywoływane orzecznictwo: II AKz 60/14, II AKz 138/10, II AKo 106/14.

¹⁹ Szerzej: M. Hudzik, *Europejski nakaz aresztowania a nieletni sprawcy czynów zabronionych*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2006, nr 8, s. 22–29.

²⁰ Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich z 26.10.1982 r. (Dz.U. z 2014 r., poz. 382 ze zm.), dalej zwana: PostNielU.

²¹ E. Świętochowska, *Europejski nakaz aresztowania także wobec nieletniego*, <https://prawo.gazetaprawna.pl/artykuly/1099680,europejski-nakaz-aresztowania-nieletni.html> (data dostępu: 10.12.2019) i Decyzja ramowa Rady z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między Państwami Członkowskimi (2002/584/WSiSW).

²² Orzeczenie Sądu Najwyższego - Izba Karna i Wojskowa 2006/9/77 sygn. akt I KZP 21/06.

Skuteczność europejskiego nakazu aresztowania

Skuteczność europejskiego nakazu aresztowania można rozpatrywać także w kwestiach zaufania obywateli do tej instytucji lub też stopnia osłabienia suwerenności. Jak podkreśla P. Hofmański, stosowanie ENA przez Polskę kreuje pewne problemy natury konstytucyjnej. Pośród nich wymienia on osłabienie suwerenności państwowej. Decyzja ramowa w sprawie europejskiego nakazu aresztowania może także oznaczać deficyt demokratycznej legitymacji do jej stosowania, częściowe zniesienie podwójnej karalności, czyli naruszenie zasady *nullum crimen sine lege*, zakaz przekazywania własnych obywateli, który może oznaczać naruszenie prawa do osądzenia we własnym kraju. Ponadto pojawia się wątpliwość w kwestii procedury przekazywania osób ściganych – czy na pewno dostatecznie zagwarantowano ochronę ich praw²³. Są to ciekawe zagadnienia, warte rozważania, pod względem ochrony praw podmiotowych jednostki, wobec której stosuje się ENA.

Ponadto, w związku z wystąpieniem Wielkiej Brytanii ze struktur Unii Europejskiej na początku 2020 roku, należy zaznaczyć, iż zgodnie z Umową o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej²⁴, w mocy pozostaje decyzja ramowa Rady 2002/584/WSiSW²⁵, która „ma zastosowanie do europejskich nakazów aresztowania, jeżeli osoba, której wniosek dotyczy, została aresztowana przed zakończeniem okresu przejściowego w celu wykonania europejskiego nakazu aresztowania, niezależnie od rozstrzygnięcia wykonującego nakaz organu sądowego, czy osoba, której wniosek dotyczy, ma pozostać zatrzymana czy też może być zwolniona tymczasowo”²⁶.

Mimo wszystko, Unia Europejska złożyła oświadczenie, zgodnie z art. 185 akapit trzeci Umowy o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej, iż zgodnie z art. 185 akapit trzeci Umowy o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej, następujące państwa członkowskie Unii Europejskiej (Austria, Niemcy, Słowenia) skorzystały z możliwości w nim przewidzianej, zgodnie z którą „w okresie przejściowym

²³ P. Hofmański (red.), *Europejski nakaz aresztowania w teorii i praktyce państw członkowskich Unii Europejskiej*, <https://sip.lex.pl/#/monograph/369187578/> (data dostępu: 10.12.2019).

²⁴ Umowa o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej. Bruksela i Londyn 2020.01.04. (Dz.U.U.E.L.2020.29.7 z dnia 2020.01.31). (dalej zwana Umowa o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii).

²⁵ Decyzja ramowa Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (Dz.U. L 190 z 18.7.2002, s. 1).

²⁶ Art. 62 b Umowy o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii.

oprócz podstaw odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania, o których mowa w decyzji ramowej 2002/584/WSiSW, wykonujące nakaz organy sądowe tych państw członkowskich mogą odmówić wydawania Zjednoczonemu Królestwu swoich obywateli na podstawie europejskiego nakazu aresztowania”²⁷.

Dane z opracowań Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka pokazują, że Polska w latach 2005–2013 była na pierwszym miejscu pod względem państw wydających ENA. Wydawać się może, że sytuacja ta spowodowana jest zbytnią wiarą w zasadę legalizmu, zakorzenioną w polskiej procedurze karnej. Natomiast zgodnie z dostępnymi danymi statystycznymi, ENA nie są kierowane do Polska zbyt często. Może to wynikać z faktu, iż Polska nie jest atrakcyjnym krajem pod względem imigracji. Państwa, do których kierowane są przez Polskę ENA, pokrywają się z trendami migracyjnymi obserwowanymi w naszym kraju na przestrzeni ostatnich lat. W latach 2010–2016 największa liczba ENA wydawanych w Polsce była kierowana do takich państw, jak Wielka Brytania (529 w 2016 r.; 498 w 2017 r.), Niemcy (450 w 2016 r.; 482 w 2017 r.) i Holandia (165 w 2016 r.; 256 w 2017 r.). Jednak, pomimo znacznej liczby wydanych nakazów, Polska posiada stosunkowo niski wskaźnik skuteczności w aresztowaniach związanych z ENA (ok. 20%). Ponadto punktem kulminacyjnym, w którym wydawano najwięcej ENA (w tym wniosków prokuratorskich), w Polsce były lata 2008–2009, czyli 3 lata po wejściu Polski do UE. Polska była liderem w UE, mogło to wynikać z pewnego entuzjazmu i zasady wzajemnego uznawania orzeczeń²⁸. W samym 2017 roku do Polski wydano 622 osoby z Wielkiej Brytanii, 394 z Niemiec i 93 z Holandii²⁹. Najwięcej ENA było wydawanych w postępowaniach dotyczących czynów zabronionych przeciwko mieniu. Pośród nich podejrzenie o dokonanie rozboju stanowiło najwyższy odsetek (21% wszystkich spraw). Cztery sprawy dotyczyły czynów zabronionych przeciwko życiu i zdrowiu. Ponadto z danych statystycznych dotyczących czasu od popełnienia przestępstwa do wydania osoby, upływało od 4 do 9 miesięcy³⁰.

Należy jednak pamiętać, że zgodnie z art. 41 Konstytucji, każda jednostka jest wolna i nietykalna. W związku z powyższym, w przypadku bezpodstawnego pozbawienia lub ograniczenia wolności (może ono nastąpić tylko na zasadach i w trybie określonych w ustawie), jednostka która tego doznała, ma prawo odwołać się do sądu w celu ustalenia legalności takiego działania. Ponadto, osoba zatrzymana powinna być poinformowana, niezwłocznie

²⁷ Oświadczenie Unii Europejskiej złożone zgodnie z art. 185 akapit trzeci Umowy o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej. Dz.U.UE.L.2020.29.188 z dnia 2020.01.31

²⁸ T. Ostropolski, *Zasada proporcjonalności a europejski nakaz aresztowania*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2013, nr 3, s. 18–19.

²⁹ Szerzej: *Praktyka stosowania europejskiego nakazu aresztowania...*, op. cit.

³⁰ Ibidem.

i w sposób zrozumiały, o powodach zatrzymania. W ciągu 48 godzin od zatrzymania osoba powinna zostać przekazana do dyspozycji sądu. Osobom bezprawnie pozbawionym wolności przysługuje prawo do odszkodowania³¹.

Podsumowanie

Dostępne statystyki dowodzą jednoznacznie, iż instytucja europejskiego nakazu aresztowania jest stosowana w praktyce dosyć często, szczególnie przez polski wymiar sprawiedliwości³². Ze względu na przynależność do UE i strefy Schengen, przekraczanie granic nie wiąże się, jak kiedyś, z formalną kontrolą, co znacznie ułatwia anonimowe przemieszczanie się pomiędzy państwami. Narzędzie, jakim jest ENA jest niewątpliwie potrzebne, chociaż według dostępnych danych statystycznych niezbyt efektywne. Należałoby się w związku z tym zastanowić, czy bezwzględne stosowanie zasady legalizmu, nie zwracając przy tym uwagi na ekonomikę procesową, jest działaniem pożądanym, wszak procedura jest niekwestionowanym obciążeniem dla budżetu państwa. ENA z pewnością stara się wypełnić rolę narzędzia zapewniającego realizację zasady nieuchronności poniesienia kary za popełnione przestępstwo i należy uznać je za pozytywne, zarówno dla krajowego, jak i międzynarodowego porządku prawnego. Dopatrując się cech negatywnych, zgodnie z ekonomiką, należy zauważyć, iż jest to obciążenie dla budżetu państwa. Jednak są to koszty, które wydają się zasadne, jeśli nakaz wydaje się za przestępstwa o znacznej szkodliwości społecznej, co w polskiej praktyce ma miejsce dosyć rzadko. Wszak nieuchronność kary jest skuteczną prewencją, jednak odsetek aresztowań na podstawie nakazu nie jest wysoka, zgodnie z przedstawionymi danymi.

Wykaz literatury

- Buczma S., Hara M., Kierzyńska R., Kołodziejcki P., Milewski A., Ostropolski T., *Komentarz do przepisów K.P.K. regulujących wystąpienie do państwa członkowskiego Unii Europejskiej o przekazanie osoby ściganej na podstawie europejskiego nakazu aresztowania; Postępowanie w sprawach karnych ze stosunków międzynarodowych*, Warszawa 2016.
- Fraćkowiak K., *Wypadek mniejszej wagi w prawie karnym skarbowym*, „Studia Prawnoustrojowe” 2019, nr 44.

³¹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483) oraz ustawy szczególnie.

³² *Praktyka stosowania europejskiego nakazu aresztowania...*, op. cit.

- Gabriel-Węglowski M., *Właściwość miejscowa sądu do wydania europejskiego nakazu aresztowania*, <https://sip.lex.pl/#/publication/419640813> (data dostępu: 10.12.2019).
- Gajda A., *Europejski nakaz aresztowania a ochrona praw jednostki*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2007, nr 7.
- Górski A., *Europejskie ściganie karne. Zagadnienia ustrojowe*, Kraków 2010.
- Hofmański P. (red.), *Europejski nakaz aresztowania w teorii i praktyce państw członkowskich Unii Europejskiej*, opublikowano: Oficyna 2008, <https://sip.lex.pl/#/monograph/369187578/3> (data dostępu: 10.12.2019).
- Hudzik M., *Europejski nakaz aresztowania a nieletni sprawcy czynów zabronionych*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2006, nr 8.
- Kuczyński K., *Znaczenie Europejskiego Nakazu Aresztowania w zwalczaniu terroryzmu w Unii Europejskiej*, „Studia Europejskie” 2005, nr 1.
- Lach A., *Problemy funkcjonowania europejskiego nakazu aresztowania*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2006, nr 11.
- Ostropolski T., *Zasada proporcjonalności a europejski nakaz aresztowania*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2013, nr 3.
- Sakowicz A. (red.), Boratyńska K.T., Czarnecki P., Górski A., Królikowski M., Warchol M., Ważny A., *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2016, komentarz do art. 607a k.p.k.
- Stefanicki R., *Europejski nakaz aresztowania w świetle ostatniego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości UE*, „Prokuratura i Prawo” 2016, nr 5.
- Świętochowska E., *Europejski nakaz aresztowania także wobec nieletniego*, <https://prawo.gazetaprawna.pl/artykuly/1099680,europejski-nakaz-aresztowania-nieletni.html>, (data dostępu: 10.12.2019).
- Trzcńska J., *Europejski nakaz aresztowania a ekstradycja w prawie polskim*, „Prokuratura i Prawo” 2004, nr 6.

Summary

Analysis of the effectiveness of the European arrest warrant procedure

Key words: European arrest warrant, EU law, Criminal law, international cooperation.

The European Arrest Warrant (hereinafter ENA) is the result of the development of legislation and practice in the field of cooperation in criminal matters as well as freedom, justice and security of the European Union. The development of integration between countries also concerns the sphere of justice. In connection with the cooperation of various bodies and institutions of European countries, certain systems are being developed to facilitate the application of law across borders. One such system is the European Arrest Warrant. It is undoubtedly the result of the introduction of simplified cross-border judicial proceedings. Its regulations include the transfer of suspects and accused persons for the purposes of prosecution of crimes or execution of a prison sentence or application of a precautionary measure consisting in the

deprivation of liberty. The first part of the article will present the EAW procedure, together with its key elements determining the effectiveness of this instrument. The second part of the work presents an analysis of the effectiveness of the EAW based on available Statistical information and analysis of available literature.